

Getijden

De nieuwsbrief van wal tot schip, van sluis tot dok

Editie 4, 2018

Voorwoord

Straks is het weer zo ver! Van donderdag 10 t.e.m. zondag 13 mei wijzen alle scheepskompassen naar Oostende.. Wedden dat het weer koppen lopen wordt langs de kaaien en dokken waar weer héél veel varend moois te bewonderen zal zijn gedurende Oostende voor Anker? Oostende is al lang de koningin van de badsteden, maar Hubert Rubbens & Co werken zich al jaren uit de naad om een maritiem hoogstandje aan haar rijke toeristische palmares toe te voegen.

NAVIGO, het visserijmuseum in Oostduinkerke doet dan weer gloeiend zijn best om samen met o.a. het VLIZ van Oostende en het MAS van Antwerpen een overzichtstentoonstelling te brengen van zegge en schrijven 500 jaar visserijgeschiedenis. Deze bijzonder interessante expo opent zijn deuren op 1 juli a.s. Zo zien we het graag: dat verschillende partners in onze Vlaamse contreien de handen in mekaar slaan om het Watererfgoed in de kijker te plaatsen.

Nog véél meer maritieme wetenswaardigheden kunnen we lezen in de rijke kolommen van Ruimschoots. Ooit begonnen als een nieuwsbrief van De Steenschuit in Boom en nu al een aantal jaren goed op weg om een meer dan lezenswaardig magazine te worden van al wat er op en rond het water beweegt. Opmerkelijk toch wat al die erfgoedpromotors allemaal belangeloos en op pure passieadrenaline weten te presteren? De overheid blinkt vaak uit in lauwe belangstelling en lage erfgoedbudgetten. Maar wie al een poosje in de sector meeloopt, moet toch toegeven dat de politieke belangstelling groeit. Of zouden nakende verkiezingen daar iets mee te

maken hebben?

De altijd enthousiaste Antwerpse Schepen Marc Van Peel vertelde bij de inhuldiging van het ijzeren boomke langs de Schelde in Berendrecht dat veel te weinig mensen de maritieme verhalen en de veelzijdigheid van het Antwerpse havenlandschap kennen.

Ook de UNESCO, toch niet de kleinste speler op het internationale veld, heeft de Scheldedelta ontdekt en wil de landschappelijke en geologische waarden ervan benadrukken en de grensoverschrijdende toeristische en educatieve troeven ervan promoten. Aan Vlaamse zijde merken we tot hiertoe maar weinig animo maar des te meer enthousiasme is er bij onze Noorderburen.

Graag tot ziens in Oostende of aan een andere waterkant.

Eddy Stuer

Voorzitter

Van Schoonbekejaar krijgt vorm

Op 14 mei ontvangen de Vrienden van het Brouwershuis een delegatie uit het Nederlandse Vinkeveen om overleg te plegen over de gezamenlijke viering van de 500ste geboortedag van Gilbert Van Schoonbeke in 2019. Aan Van Schoonbeke dankt Antwerpen het gebied rond de Graanmarkt, de Stadswaag, de Vrijdagmarkt, het zogenaamde Leikwartier ronde de Markgravelei en het Eilandje met het Brouwershuis. Vinkeveen dankt aan hem zijn ontstaan als turfwinningengebied. (Foto: Marcel Schoeters)

Gedempte Zuiderdokken en Scheldekaaien centraal op Open Wervendag

Samen met het Beursgebouw stonden de gedempte Zuiderdokken de Scheldekaaien ter hoogte van deze dokken en de Sint-Andrieswijk centraal op de Open Wervendag van 5 en 6 mei. Het publiek kon een kijkje nemen in de bouwput van het Steendok, waar de oude kaaimuren weer zichtbaar zijn geworden.

Aan de Scheldekaaien kon je lopen door de 'tunnel' die wordt gevormd

door de ruimte tussen de oude en de nieuwe kaaimuur. Deze laatste moet de oude muur meer stabiliteit bieden. De tussenruimte zal in verbinding staan met de Schelde en dus met het getij meegaan. De oude bolders worden weer op hun vertrouwde plaats gezet. (Foto: Marcel Schoeters)

Vernieuwde Architectuurroute leidt ook langs havenmonumenten

De stad en de provincie Antwerpen hebben hun 25 jaar oude Architectuur(fiets)route een facelift gegeven. Langs de 30 km lange route, die je kan inkorten tot 16 km, liggen enkele pareltjes op het gebied van maritiem erfgoed. Zo passeer je onder meer langs de Scheldekaaien, het Eilandje, het MAS, het Red Star Line Museum, het Droogdokkenpark, het

nieuwe Havenhuis, het Kerkschip (zie foto), en het Noorderpershuis/Brouwerij Seefbier. Je kan het fietsplan ophalen bij één van de bezoekerscentra van Visit Antwerpen, d.w.z. Grote Markt 13 of Centraal Station (niveau 0, vlakbij de roltrappen). (Foto: Marcel Schoeters)

Nieuw 'Boomke' vormt baken voor aankomende en vertrekkende schepen

De strategisch geplaatste boom op de Scheldeoever in Berendrecht (bij raffinaderij Total) die jarenlang schippers die Antwerpen naderden of de haven verlieten de weg wees, kreeg een nieuw leven dank zij een kunstwerk. Het is van de hand van kunstenaar Geert De Cockere en gemaakt van het onverwoestbare Cortenstaal. De haiku verbeeldt de historie:

Boomke in de bocht,
wuiwend op vaste dijkgrond.
Het vaart ons nu wel!

Havenschepen Marc Van Peel genoot van de haiku en zag dat het goed was: "Eigenlijk kennen veel te weinig mensen de verhalen van de maritieme wereld of de prachtige veelzijdigheid van het havengebied. Daar willen we verandering in brengen. Maar liefst 20 partners sloegen de handen in elkaar met als doel om alle verhalen, belevenissen en trekpleisters van de tweede belangrijkste haven in Europa en omstreken te promoten".

De schepen verwees hierbij naar www.havenland.be, dat nog meer verhalen wil bundelen. De terugkeer van het Boomke werd gevierd met een heus 'Boombal' op een boot. (Foto: Havenland)

Vlaams Parlementslid Manuela Van Werde bezoekt Droogdokkeneiland

Vlaams parlementslid Manuela Van Werde (N-VA) en haar medewerker Dirk Vermeiren brachten op 20 april jl. samen met bestuurslid Marcel Schoeters van Watererfgoed Vlaanderen een bezoek aan het Droogdokkeneiland. Manuela is lid van de Commissie Onroerend Erfgoed van het VP. Zij gaf toe dat binnen de commissie de kennis over varend en maritiem erfgoed best nog wat kan worden verdiept. Wat Manuela en Dirk interesseerde was of en hoe het programmatorisch masterplan Scheepvaartmuseum/ Droogdokkeneiland rekening houdt met het onroerend erfgoed-aspect van de omgeving. Wat waar zou komen, wat er zoal staat met erfgoedwaarde en wat er weg kan of moet.

Het gezelschap wist zich binnen te praten in het beschermde pomphuis op de locatie, dat het hart moet vormen van het toekomstige maritieme museum. (Foto: Marcel Schoeters)

Oplossing voor 'Amical' en 'Lauranda'

De onrust die in watererfgoedkringen heerst over de toekomst van de collectie onder de Scheldekaaien smeult nog na. Maritiem journalist Paul Verbraeken wist in de kranten van het Mediahuis toch weer een tipje van de sluier op te lichten aangaande het lot van de 'Amical' en de 'Lauranda'.

Wat de 104 jaar oude stoomsleepboot 'Amical' betreft heeft minister-president Geert Bourgeois, die ook bevoegd is voor Erfgoed, beslist om dit schip voorlopig te beschermen. Dat is de normale procedure voor daadwerkelijke bescherming. De 'Lauranda' verhuist naar het Scheepvaartmuseum van Baasrode.

Toevallig kozen 4 scheepjes uit de collectie op 10 april het ruime sop, in casu een kano, een viskaar, een vlet en een optimist. De eerste drie werden weer uit de Schelde opgevisst. De optimist blijft spoorloos.

Dossier voor UNESCO–status van Scheldelta in voorbereiding

De Vlaamse provincies Antwerpen Oost-Vlaanderen het Nederlandse Noord-Brabant stellen een dossier samen voor de erkenning van de Scheldedelta als UNESCO Global Geopark. Het gaat om gebieden waar geologisch erfgoed en landschappen van internationale waarde op een integrale manier worden beheerd. Daarbij staan behoud, educatie en duurzame ontwikkeling centraal. De geologische geschiedenis, de cultuurhistorie, de hedendaagse cultuur en de natuur bepalen samen de identiteit van het gebied.

In een Geopark maken inwoners, ondernemers, lokale instellingen en scholen samen dit verhaal zichtbaar. Burgerinitiatief en lokaal draagvlak zijn cruciaal. Hoe meer men over een gebied weet, hoe zorgvuldiger en duurzamer met de omgeving kan worden omgegaan.

Dat kan dus ook opgaan voor de Scheldelta. "Het gaat om een divers gebied met de Schelde als rode draad en in het bijzonder hoe de mens zich heeft gedragen tegenover die rivier", zegt Anneke Lippens van de Provincie Oost-Vlaanderen. "Zo kan je vanuit het verre verleden leren hoe je er in de toekomst mee moet omgaan."

Mocht de erkenning er komen, dan zou dit Vlaanderen een eerste UNESCO Global Geopark opleveren. In Wallonië geniet Famenne-Ardenne al van die status. Ook Nederland heeft er al één met de Hondsrug in Drenthe (bezaaid met hunebedden, die wijzen op oeroude menselijke bewoning). Het zou wel het eerste grensoverschrijdende park worden. (Foto: Marcel Schoeters)

Navigo belicht 500 jaar visserij

In het Visserijmuseum Navigo opent op 1 juli een tentoonstelling over 500 jaar zeevisserij. De tentoonstelling wil benadrukken dat het tot in de jaren 1950 de zeevisserij was die het beeld van de Vlaamse kust bepaalde. In de haven van Nieuwpoort, Oostende en Zeebrugge domineerden de silhouetten van vissersschepen het zeezicht. De kades werden bevolkt door leurende vissersvrouwen en er waren meer visserscafeetjes dan ijssalons. De zee was toen geen ontspanning, maar een bron van voedsel, economische ontwikkeling en culturele identiteit.

NAVIGO werkt voor deze tentoonstelling samen met het Museum aan de Stroom (MAS), het Abdijmuseum en het Vlaams Instituut van de Zee (VLIZ) om voor het eerst het verhaal van de visserij van de late middeleeuwen tot nu in beeld te brengen. In de expo gaan we terug in de tijd en volgen we het dynamische, en soms ook woelige, verloop van de Vlaamse visserij. Vijf eeuwen geschiedenis op zee die nu via honderden objecten tot leven wordt gebracht. Van bloeiend bedrijf, tot talrijke zeeoorlogen, tot een sector in crisis...

'Vissen in het verleden' toont zestiende-eeuwse kunstwerken en laat ze in dialoog gaan met schatten uit de scheepvaartcollectie van het MAS, het Abdijmuseum en het NAVIGO-museum. Zonder de allervroegste tijden te vergeten vertelt Navigo een intrigerend verhaal van de ups en de downs van een bijna onbekende wereld: het leven op zee. Van zondag 1 juli t.e.m. zondag 6 januari 2019. De expo is inbegrepen in het toegangsticket tot het museum. Adres: Pastoor Schmitzstraat 5 8670 Oostduinkerke. Tel.: +32 (0)58 51 24 68. www.navigomuseum.be. (Foto: Collectie gemeente De Panne/archief Donny)

Tentoonstelling 'Ocean Liners, Speed and Style'

Scheepvaartadepten die de komende weken nog eens in Londen passeren, mogen zeker niet vergeten om een bezoek te brengen aan de tentoonstelling 'Ocean Liners, Speed and Style'.

Hij loopt nog tot 17 juni in het Victoria & Albert Museum. De tentoonstelling schetst een beeld van de hoogtijdagen van de passagiersvaart, in het bijzonder aan de door Art Nouveau en Art Deco geïnspireerde inrichting. Ook de 'Titanic' krijgt specifieke aandacht.

Adres: Cromwell Road, London SW7 2RL. Toegang: £18.00. Zie ook: <https://www.vam.ac.uk>. (Foto: Marcel Schoeters)

Lees ook eens Ruimschoots

We willen in deze Getijden nog eens de aandacht vestigen op het tijdschrift RUIMSCHOOTS. Dat brengt al het interessante nieuws over het zoet- en zoutwaterpatrimonium in Vlaanderen en daarbuiten. Het tijdschrift bevat artikels over vaargeschiedenis en scheepsmensen, over ambachtelijke binnenvaart en authentieke pleziervaart, over verenigingen en hun werking. Alles met een binding met het nautische, varende en niet-varende, erfgoed.

Ruimschoots is gegroeid uit de nieuwsbrief van De Steenschuit vzw en is sinds 2001 het 3-maandelijks tijdschrift dat onder andere verdeeld wordt door verschillende verenigingen. Het Rijn- en Binnenvaartmuseum vzw en Tolerant vzw zijn erbij vanaf het eerste nummer. Later zijn de ZAS Zeescouts, de Vrienden van het Nationaal Scheepvaartmuseum vzw en Water-rAnt vzw mee aan boord gekomen.

Voor elk nummer levert ook een aantal gastauteurs een vrijwillige bijdrage aan over de meest diverse onderwerpen. Deze gastauteurs geven elke Ruimschoots weer het beste van zichzelf. En er mogen nog altijd schrijvers opstaan die verhalen hebben over de meest diverse nautische onderwerpen, over boten en schepen, over het leven aan boord of in de haven, over kunstwerken of installaties, over pleziervaart of evenementen,.....

Ruimschoots wordt verspreid via abonnementen en wordt ook verzonden aan de leden van de deelnemende verenigingen (Rijn & Binnenvaart Museum, Tolerant, Vrienden van het Nationaal Scheepvaartmuseum en ook Water-rAnt). Het tijdschrift wordt verstuurd over gans Vlaanderen en ook aan een aantal abonnementen in Nederland.

Ruimschoots is een tijdschrift uniek in zijn soort: kwaliteitsvolle artikels gebracht in een mooie lay-out. Buiten de publicatie van het tijdschrift zelf zet Ruimschoots ook in op andere punten:

- we maken jaarlijks een nautische evenementenkalender die ook op beurzen / evenementen / (jacht)havens / diverse verenigingen /... verspreid wordt
- in 2017 konden we het boek '**Mon, schipper in WO1**' voorstellen. Dit is een uniek document dat we konden maken aan de hand van het verhaal uit eerste hand. Het boek heeft een historische waarde.

Ruimschoots werkt met een aantal vaste redacteurs die steeds actief op zoek gaan naar onderwerpen waar artikels kunnen over geschreven worden. Deze redacteurs doen hiervoor onderzoek, spreken met mensen om hun verhaal te brengen. De redacteurs en schrijvers komen uit verschillende verenigingen en dit laat Ruimschoots toe om telkens opnieuw een tijdschrift te brengen met een gevarieerd aanbod aan artikels.

Wens je meer informatie over het tijdschrift kijk dan op de website www.ruimschoots.org of contacteer de redactie via redactie@ruimschoots.org.

Agenda

11 tot en met 13 mei: Oostende voor Anker, zie: www.oostendevooranker.be

8 en 9 Juni: Rock on the dock aan Gaarkeuken 110, zie: www.gaarkeuken110.be (flyer om te downloaden)

Privacywetgeving

Ingevolge de nieuwe privacywetgeving die op 25 mei 2018 van kracht gaat, verzoeken wij U vriendelijk hierbij uitdrukkelijk te bevestigen dat U in de toekomst e-mails wenst te ontvangen vanwege Watererfgoed Vlaanderen vzw (voorlopig vanwege mschoeters57@gmail.com). Deze toestemming is in een apart attachment bijgevoegd.

Met deze e-mails wordt U op de hoogte gehouden van nieuwe activiteiten van Watererfgoed Vlaanderen en van updates van de website. U zal zich evenwel te allen tijde opnieuw kunnen uitschrijven. Gegevens zullen geenszins aan derden worden doorgegeven, maar enkel dienen voor de werking van Watererfgoed Vlaanderen vzw. (Foto: Website Bart Tommelein)